

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 35 [i. e. 25]. An Inq[ui]sit. vel quisqua[m] alius p[ro]cedere possit
contra Papam deprehe[n]su[m] in h[a]eresi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

- servatam incurrunt Inquisitores.*
- 2 Si contra iustitiam, & conscientiam ex odio, vel amore omittant procedere, &c.
  - 3 Si modis illicitis pecuniam extorqueant.
  - 4 Si bona Ecclesie ob delictum clericorum scienter fisco applicent.

Vicesima quarta questio est: Vtrum sint aliqui casus speciales excommunicatio nis, a quibus inquisitor non possit absolvi si incurrat, nisi per dominum nostrum Papam?

Relat. supra pag. 171.

- 1 Respondemus, quod sic: & sunt tres, unus qui ponitur in cap. Multorum, §. verum, de har. in Clem. ubi dicitur sic:
  - 2 Verum, & infra, Quod si odij, gratia, vel amoris, lucri, aut comodi temporalis obtentu, contra iustitiam, & conscientiam suam omiserunt contra quemquam procedere, ubi fuerit procedendum super huiusmodi prauitate: aut obtentu eodem, prauitatem ipsam, vel impedimentum officij sui alicui imponendo, cum super hoc presumpserint quocumque modo vexare (prater alias penas pro qualitate culpe imponendas eidem) Episcopus, aut superior, suspensionis ab officio per triennium: alij vero excommunicationis sententias, eo ipso incurrant. A qua quidem excommunicationis sententia, qui eandem incurrunt, nisi per Romanum Pontificem nequeant (praterquam in mortis articulo, & tunc satisfactione premissa) absolutio nis beneficium obtinere: nullo in hac parte privilegio suffragante.

Supra pag. 173.

- 3 Alij casus duo ponuntur in c. Nolentes. §. Et tam ipsorum de hare. in Clemen. ubi dicitur sic: Et tam ipsorum, quam Episcoporum, seu capitulorum sede vacante, super hoc deputatis Comissarijs, quibuscunque, districtius iniungentes, ne pretextu officij inquisitionis, quibusvis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant.

- 4 Nec scienter attentent ecclesiarum bona ob clericorum delictum, predicti occasione officij, fisco etiam ecclesie applicare. Quod si fecerint in his, vel eorum altero fecerint, excommunicationis sententia eos subiacere decernimus ipso facto: A qua non possint absolvi praterquam in mortis articulo, donec illis, a quibus extorserunt plenè satisfecerint de pecunia sic extorta. Nullis privilegijs, pactis, aut remissionibus super hoc valituris.

COMMENT. LXXIII.

Quibus casibus non possit inquisitor se mutuo absolvere.

Hec questio superiorem limitat, & eius summa est: Tres esse casus, in quibus inquisitores mutuo se non absolunt.

Primus est: cum omiserunt procedere contra quem procedere debuerant.

Secundus est: cum alicui hereseos crimen falso imposuerunt; aut dixerunt eos impediuisse sacrum officium, qui re vera non impedierunt. & hi duo continentur in Clem. 1. de heret. §. verum quia, hoc loco ab auctore relata, quamvis Emyericus vnū hic tantum casum contineri dicat.

Tertius est: cum illicitis modis pretextu officij pe-

A cunias extorserunt, ut in Clem. nolentes. §. Et tam ipsorum de hare. ex quo loco auctor hic ponit duos casus, vnū de illicita extorsione pecuniarum, alterum de confiscandis ecclesiarum bonis ob delictum clericorum. & ita re vera erunt quatuor casus, duo in Clem. 1. et alij duo in Clem. 2. & bonum memini Campagnus apud Zauchinum, c. 3. 1. in principio, et Caietanum in summa verbo, excommunicatio. casu. seu. c. 2. in his ergo casibus inquisitores non se absolunt mutuo.

Rursus et ab illis casibus non se possunt absolvere, quorum absolutio non est suis superioribus concessa, quod indicant non obscure illa rescripti verba relata in q. 23. proxime precedenti in fine dum dicitur: In casibus, in quibus dictis Prioribus (ut dicitur) est ab Apostolica sede concessum. Ergo a contrario sensu aliud est in casibus non concessis: quod est verum, & diligenter obseruandum.

B obseruandum tamen est, quod ab hoc, ut inquisitor subiaceat predictis & penè ex omissione procedendi contra quos procedere debuerat, requiritur non solum, ut illa omisso sit contra iustitiam, sed etiam contra conscientiam, & scientiam ipsius inquisitoris; Papa enim noluit predicta pena plesti inquisitores omittentes procedere, ex ignoratia, sed eos, qui cum intelligerent, ac scirent esse procedendum, odio, gratia, amore, pretio vel prece, contra iustitiam, & conscientiam propria omiserunt procedere ubi fuerat procedendum, aut contra processerunt, cum non debuissent. ita colligitur non obscure ex textu in dicta Clem. 1. §. verum, de heret. & docet nominatim Caietan. in summa verbo, excommunicatio. casu, seu. c. 2. quod etiam videtur posse colligi ex B. Antonino, par. 3. tit. 24. c. 7.

C seruit procedere ubi fuerat procedendum, aut contra processerunt, cum non debuissent. ita colligitur non obscure ex textu in dicta Clem. 1. §. verum, de heret. & docet nominatim Caietan. in summa verbo, excommunicatio. casu, seu. c. 2. quod etiam videtur posse colligi ex B. Antonino, par. 3. tit. 24. c. 7.

CONTRA QVOS POTEST procedere Inquisitor.

QVÆSTIO. XXV.

D An Inquisitor, vel quisquā alius procedere possit contra Papam deprehensum in harefi.

Vicesima quinta questio est: Vtrum inquisitor, vel quis possit procedere contra Papam deprehensum in heretica prauitate.

Respondemus, quod Inquisitor non: quia deleg. eius est, & consequenter inferior, inferior autem in superiorem non habet potestatem, ut 22. dist. Inferior, & ff. ad Trebel. l. ille a quo.

E Quis autem sit illius iudex, vel generale Concilium, vel Cardinalium consistorium, nihil ad praesens negotium: sed de hoc vide Archidiaconum in cap. In fidei. de heret. lib. 6. in principio.

COMMENT. LXXIII.

Grauis est difficultas, qua hoc loco proponitur: Et ad ea, que nec huius est loci, nec temporis nec nostre breuitatis.

Qui tenent summam Pontificem (postquam ritè & legi-

legitime electus est Pontifex Romanus. & Ecclesia caput posse incidere in heresim, mox de iudice querunt, vt hic facit Eymericus. Primum ergo querendum erat, an Papa hereticus fieri possit, inde de iudice erat inuestigandum.

Quantum ad primum attinet, Eymericus aperte sentit, Papam in heresim posse incidere: cuius sententia communi Theologorum, & Canonistarum voto recepta est: qua tenent Turrecremata in sum. de Ecclesia, lib. 2. ca. 93. & multis seq. Caiet. in opusc. de auctoritate Pape, & concilij, Cardin. Hieronymus Albanus Parisiensis consultus celeberrimus in lib. de potestate Pape, par. 1. Dominic. Sotus lib. 4. sent. dist. 2. q. 2. art. 2. versic. dubium autem est. Alfonso Castrius lib. 2. c. 23. in princip. de iusta heret. punitione. Melchior Canus li. 6. c. vlt. de locis theologicis. Syluester in sum. verbo, Papa. q. 4. m. 4. Canonista communiter in c. si Papa. 40. dist. Ioannes Roias singu. 146. incipien. Papa de crimine heresis. Augustinus de Ancona in sum. de potestate Ecclesias. q. 5. per totam quaestionem. Simancas de catho. inst. tit. 12. nu. 12. & tit. 45. de Papa. num. 35. & alij, quos longum esset recensere. quorum frequentiori sententia, Papa effectus hereticus Cocilio veluti legitimo iudici supponitur.

Sunt alij, qui intrepide asserant, Papam non posse fieri hereticum, inter quos est Albertus Pighius Campanensis lib. 4. c. 8. de Ecclesiast. Hierarchia, cuius sententia satis probabilis videtur, & consona rationi, & fortassis etiam antiquorum Patrum dictis. qua si vera sit, omnes superiorum Doctorum longissima altercationes facile cessabunt.

Hoc certum putat Albertus Pighius praecitato loco, oes Romanos Pontifices, qui in heresim incidisse commemorantur, posse ab heresis nota liberari, ostenditque rem aliter habuisse, ac a multis referatur.

Et haec sententia illo potissimum nititur fundamento, quod Christus orauit pro Papa ne deficiat fides sua, vt ipse fratres in fide nutantes confirmaret; quasi videatur hoc privilegium personale esse, & annexum, qui rite, et canonice electus est Pontifex Romanus, ex assistentia Spiritus sancti non permittentis eum in heresim labi; quamvis in quouis alia delicta possit ex humana fragilitate incidere, sed de his alibi plura.

Interim Locutus haec eadem, quae ab Eymericodicitur, refert in opere iudicali verbo, Papa, nu. 6. ubi addit extare bullam Pauli Quarti de hac materia diffuse loquentem.

Q V A E S T I O XXVI.

An inquisitor possit procedere contra officiales Pape.

Decimasexta quaestio est, Vtrum inquisitor possit procedere contra officiales, seu nuntios domini nostri Pape, si detentantur de heretica prauitate?

Respondemus quod non; vt patet in litteris domini Ioannis xxij. tenoris sequentis: Cum Mattheus de Pontiniano ordinis Praedicatorum, inquisitor

hereticae prauitatis in Regno Siciliae auctoritate Apostolica deputatus, friuola occasione qualis, ac nostra, & Apostol. sedis reuerentia, & honore postpositis in dilectum filium magistrum Guilermum de Baletto Archidiaconum Foroliuensem, capellanum nostrum, Campaniae maritimaeque rectorum excommunicationis sententiam, inconfultis motibus non sine multa temeritate duxerit proferendam: Nos volentes de cetero talium praesumptionibus, et obuiare: vniuersis, & singulis tam ordinarijs, quam delegatis iudicibus, ac inquisitoribus, prauitatis eiusdem, & alijs vniuersis, & singulis quacumque auctoritate fungantur, auctoritate Apost. districtius inhibemus, & mandamus expressè, ne contra nostros, & Apostol. sedis officiales, vel nuntios, aut ipsorum aliquem quavis occasione, vel causa, absque nostra, & Apostol. sedis licentia speciali, eis per sedis ipsius litteras cedenda, plenam faciente de tenore praesentium mentione, procedere quoquo modo praesumant, aut in eos, vel ipsorum aliquem excommunicationis, vel suspensionis, seu qualvis alias sententias promulgare: Nos enim ex nunc decernimus irritum, & inane, quicquid contra inhibitionem, & mandatum huiusmodi contigerit attentari. Volumus tamen quod dicecesani, & inquisitores praedicti super his, quae negotium tangunt fidei, alij vero super his, quae rem tangunt, vel publicam, vel priuatam, siue ordinarij, siue delegati, quacumque auctoritate fuerint, prout possent ad eorum officium pertinere, si quid per officiales, & nuntios ipsos indebite forsitan attentatum extiterit, se plenius informare: idque nobis significare studeant, vt prouidere super hoc de remedio opportuno valeamus. Nulli ergo, & c. Datum Auinionis xij. Cal. Ianuarij. Pontificatus nostri, anno vndecimo.

¶ a. praesumptionibus.

habeticae prauitatis in Regno Siciliae auctoritate Apostolica deputatus, friuola occasione qualis, ac nostra, & Apostol. sedis reuerentia, & honore postpositis in dilectum filium magistrum Guilermum de Baletto Archidiaconum Foroliuensem, capellanum nostrum, Campaniae maritimaeque rectorum excommunicationis sententiam, inconfultis motibus non sine multa temeritate duxerit proferendam: Nos volentes de cetero talium praesumptionibus, et obuiare: vniuersis, & singulis tam ordinarijs, quam delegatis iudicibus, ac inquisitoribus, prauitatis eiusdem, & alijs vniuersis, & singulis quacumque auctoritate fungantur, auctoritate Apost. districtius inhibemus, & mandamus expressè, ne contra nostros, & Apostol. sedis officiales, vel nuntios, aut ipsorum aliquem quavis occasione, vel causa, absque nostra, & Apostol. sedis licentia speciali, eis per sedis ipsius litteras cedenda, plenam faciente de tenore praesentium mentione, procedere quoquo modo praesumant, aut in eos, vel ipsorum aliquem excommunicationis, vel suspensionis, seu qualvis alias sententias promulgare: Nos enim ex nunc decernimus irritum, & inane, quicquid contra inhibitionem, & mandatum huiusmodi contigerit attentari. Volumus tamen quod dicecesani, & inquisitores praedicti super his, quae negotium tangunt fidei, alij vero super his, quae rem tangunt, vel publicam, vel priuatam, siue ordinarij, siue delegati, quacumque auctoritate fuerint, prout possent ad eorum officium pertinere, si quid per officiales, & nuntios ipsos indebite forsitan attentatum extiterit, se plenius informare: idque nobis significare studeant, vt prouidere super hoc de remedio opportuno valeamus. Nulli ergo, & c. Datum Auinionis xij. Cal. Ianuarij. Pontificatus nostri, anno vndecimo.

COMMENT. LXXV.

Duplex axioma colligo ex hac quaestione. Primum est: inquisitores non procedunt contra officiales, & nuntios sedis Apostolicae.

Alterum est: Possunt tamen talium delicta sedis Apostolicae denuntiare.

Et quoniam alibi promisi me hoc loco de hac re disputaturum; ideo quamuis tractatio sit late patens, breuissime tamen non expediam.

Per hanc quaest. videtur ampliari definitio cap. inquisitores de her. li. 6. et limitari inquisitorum potestas: quia nendum contra Episcopos, sed neque contra officiales, & nuntios sedis Apostolicae possunt procedere.

In hac quaest. tota difficultas posita est in intelligendo quis dicatur nuntius, aut officialis sedis Apostolicae. & quamuis nomen nuntij sit generale, quo significamus eum, per quem quid alijs denuntiamus, nobisque vicissim quid alijs denuntiamus. l. i. ff. de procurato. l. qui autem. §. vlt. ff. de constit. pecunia. at hic per nuntium, seu officialem sedis Apostolicae, cum accipimus, qui nuntium eius, siue mandatum profert, qui & Legatus dicitur. 97. dist. in. cap. nobilissimus.

Rursus obseruandum est, duo esse genera nuntiorum, officialium, seu delegatorum sedis Apostolicae. Quidam sunt, qui dati sunt ad decidendam causam aliquam

Quis dicatur officialis, vel nuntius sedis Apostolicae.

Officialium sedis Apostolicae duo genera, & contra quos non procedat inquisitores.